

Ukrainan sodan vaikutukset Uudellemaalle

Taloudelliset vaikutukset

Venäjän Ukrainaa vastaan aloittaman sodan talousvaikutuksiin liittyy toistaiseksi suurta epävarmuutta. Sodan laajuus ja kesto eivät ole vielä tiedossa. Ei myöskään vielä tiedetä, että millaisia talouspoliittisia toimia otetaan käyttöön vaikutusten lievittämiseksi. Suomen Pankki arvioi Suomen talouskasvun hidastuvan 0,5–2 prosenttiin.

Sodan myötä energian ja raaka-aineiden hinnat ovat nousseet merkittävästi kiihdyttäen inflaatiota. Kulutus ja erityisesti kansainväliset investoinnit saattavat pidemmällä aikavälillä kärsiä sekä nousevista hinnoista että epävarmuuden kasvusta. Myös monien raaka-aineiden ja teollisuuden tuotantotarvikkeiden saatavuus heikkenee, mikä pahentaa jo koronan aikana syntyneitä pullonkauloja globaaleissa tuotantoketjuissa. Myös ruuan ja useiden elintarvikkeiden hinta tulee lähitulevaisuudessa selvästi nousemaan. Keskuskauppakamarin kyselyn mukaan neljännes yrityksistä koki Ukrainan sodan vaikuttavan merkittävästi niiden liiketoimintaan. Suurimmat huolet yrityksillä liittyivät maksuliikenteen estymiseen ja raaka-aineiden saatavuuteen.

Elinkeinoelämän keskusliiton tuoreen kyselyn mukaan 44 prosenttia suomalaisista yrityksistä arvioi niiden liikevaihdon supistuvan sodan seurauksena. Pk-yrityksistä osuus oli jopa 61 prosenttia. Kyselyn yrityksistä 38 prosenttia arvioi sodan heikentävän niiden mahdollisuuksia uusien työntekijöiden rekrytointiin. Lisäksi kyselyn perusteella 45 prosenttia yrityksistä uskoi sodan heikentävän lähitulevaisuuden investointimahdollisuuksia.

Venäjän-kauppa

Sota Ukrainassa vaikuttaa suomalaisiin yrityksiin erityisesti Venäjän kanssa harjoitetun kaupan vähenemisen tai päättymisen kautta. Vientiä Suomesta Venäjälle harjoittaa noin 2 200 yritystä. Vuonna 2021 Venäjän osuus Suomen tavaraviennin arvosta oli noin 5,5 prosenttia eli 3,9 mrd. euroa. Venäjä oli vuonna 2021 Suomen viidenneksi suurin vientimaa. Sodan myötä asetetut vientirajoitukset koskevat tähän mennessä suoraan noin 500 suomalaisyrityksen vientituotteita. Myös useat yritykset ovat omaehtoisesti ilmoittaneet lopettavansa Venäjän-kaupan tai toimintansa Venäjällä. Lisäksi ruplan heikkeneminen ja pankkitoiminnalle asetetut esteet rajoittavat ulkomaankauppaa venäläisten osapuolien kanssa. Talousvaikutukset syvenevät, jos menetettyjä Venäjän markkinoita ei kyetä korvaamaan uusilla markkinoilla.

Suomen vienti Venäjälle on suurelta osin teollisuuden tuotanto- ja investointitavaroita. Vuonna 2021 Venäjän viennistä viidennes, noin 700 milj. euroa, oli koneita ja laitteita. Toimialoittain tarkasteltuna myös metallien jalostus, paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus, tukkukauppa, kemianteollisuus, kumi- ja muovituotteita valmistus sekä sähkölaitteiden valmistus ovat

euromääräisesti suuria vientitoimialoja Venäjälle. Näistä erityisesti tukkukauppa, kemianteollisuus ja sähkölaitteiden valmistus ovat vahvasti keskittyneet Suomessa Uudellemaalle.

Venäjän osuus Suomen koko palveluviennistä oli vuonna 2021 2,9 % eli noin 500 milj. euroa. Palveluviennissä tärkein toimiala on matkailu. Ennen koronapandemiaa matkailuvienti Venäjälle oli noin 600 milj. euroa, mutta tippui koronan myötä 200 milj. euroon. Viime vuonna puolet venäläisten Suomeen tekemästä matkailusta kohdistui Uudellemaalle. Toistaiseksi matkailuun ei liity sodan vuoksi asetettuja rajoituksia, mutta ruplan heikentyminen rajoittaa venäläisten matkailua ja rajakauppaa nopeasti.

Vaikutukset muuhun yritystoimintaan

Alkutuotannon yrityksissä ja maatiloilla työskentelee maassamme vuosittain noin 16 000 ukrainalaista kausityöntekijää. Ukrainan sodan myötä moniin kausityöntekijöiden tekemiin töihin on entistä vaikeampi löytää tekijöitä. Pk-yrityksiä taas on Suomalais-Venäläinen kauppakamari ohjeistanut esimerkiksi pakotteiden ja Venäjän markkinoilta vetäytymisen osalta.

Finanssivalvonnan mukaan Suomen finanssisektorin suorat altistumat Venäjälle ovat pienet. Liiketoiminnan vaikeutuessa Venäjällä ja Venäjän kanssa myös finanssisektorille syntyy kuitenkin epäsuoria altistumia, joita ei pystytä vielä arvioimaan.

Ukrainan sodan myötä asetetut ylilentokiellot Venäjän yli iskevät erityisen kovasti Helsinki-Vantaan lentokenttäalueeseen ja Finnairiin, sillä Aasian liikenteen näkökulmasta tärkeä sijainti- ja kilpailuetu rapautuu. Finnair on aloittanut koko ohjaamo- ja matkustamohenkilöstöä koskevat yt-neuvottelut lomautuksista.

Venäjän transitioliikenteen loppuminen on vaikuttanut merkittävästi Hangon Koverharin sataman toimintaan. Sataman kautta on kulkenut hiilirahtiliikennettä. Uusi helmikuussa 2022 avattu Hanko – Nynäshamn (Tukholma) -reitti voi korvata osan menetyksistä.

Vaikutukset kuntatalouteen

Sota Ukrainassa vaikuttaa myös julkisen sektorin menoihin ja tuloihin sekä kuntatalouteen. Valtiontaloudessa vaikutukset näkyvät mm. puolustustoiminnan, turvallisuuden, varautumisen ja maahanmuuttoon liittyvinä menopaineina. Kunnille puolestaan aiheutuu menopaineita ukrainalaisten turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden henkilöiden palveluiden, kuten terveystalouden, varhaiskasvatuksen tai opetuksen, järjestämisestä.

Venäjän vientiä harjoittavien yritysten tilanteen vaikeutuminen heijastuu myös kuntien saamiin verotuloihin. Ennustettu Suomen talouskasvun hidastuminen voi puolestaan nostaa työttömyyttä, mikä taas aiheuttaa kunnille työttömyyden hoitoa, sosiaaliturvaa ja työttömien palveluita koskevia lisäkustannuksia. Lisäksi kuntaomisteisten yhtiöiden tilanne ja kannattavuus voi heikentyä. Yksi esimerkki on vaikeuksiin joutunut Fennovoiman ydinvoimalahanke, jonka osakkaina on runsaasti myös uusimaalaisten kuntien omistamia energiayhtiöitä. Esimerkiksi Vantaan kaupungin investointi hankkeeseen on ollut noin 40 miljoonaa euroa. Fennovoima on 2.5.2022 päättänyt Hanhikivi 1 - ydinvoimalan laitostoimitussopimuksen Rosatomin kanssa.

Energia ja huoltovarmuus

Suomi tuo sähköä viidellä yhteydellä, niistä yksi on Venäjältä. Vuonna 2021 Venäjältä Suomeen tuleva energia muodosti noin kolmanneksen kokonaistuonnista. Sitä voidaan korvata omalla

sähköntuotannolla ja tuomalla energiaa Ruotsista sekä Virosta. Ydinvoimayksikkö Olkiluoto 3:n säännöllisen sähköntuotannon käynnistyminen kasvatti sähkön omavaraisuutta merkittävästi.

Noin 70 prosenttia Suomessa jalostettavasta raakaöljystä on tähän asti hankittu Venäjältä. Esimerkiksi Neste on korvannut noin 85 % Venäjältä ostamastaan raakaöljystä muilla raakaöljylaaduilla. Se ei tee uusia sopimuksia raakaöljyn tai fossiilisten syöttöaineiden hankintoja Venäjältä. Lisäksi valmiita polttonestetuotteita tuodaan Suomeen paljon esimerkiksi Ruotsista. Suomessa maakaasusta noin 60 prosenttia käytetään teollisuudessa ja energiantuotannossa. Suomessa on varauduttu venäläisen maakaasun tuonnin katkeamiseen. Maakaasu on laajalti korvattavissa muilla polttoaineilla ja tarvittaessa voidaan hankkia nesteytettyä maakaasua.

Suomessa öljyn huoltovarmuusvarastoja ovat Huoltovarmuuskeskuksen omistuksessa olevat valtion varmuusvarastot sekä öljyn maahantuojaisten velvoitevarastot, joista säädetään laissa. Niiden ylläpidolla Suomi täyttää öljyvarastoja koskevat IEA:n ja EU:n velvoitteet, joiden mukaan varastojen kokonaistaso vastaa 90 päivän nettotuontia. Käytännössä Suomi ylläpitää selvästi kansainväliset velvoitteet ylittävää öljyvarastojen tasoa. Huoltovarmuuskeskus pitää tuontipolttoaineita valtion varmuusvarastoissa valtioneuvoston päätöksen nojalla keskimäärin viiden kuukauden normaalikulutusta vastaavat tuontipolttoainevarastot.

Huoltovarmuuskeskuksen mukaan Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät osalla toimialoista, mutta toistaiseksi ei ole todettu merkittäviä huoltovarmuusvaikutuksia. Ukrainan sota yhdessä Covid19-pandemian globaalien vaikutusten kanssa aiheuttaa yhä pahenevasti logistiikkaongelmia, hintojen nousua ja raaka-aineiden saatavuusongelmia. Myönteisen suhtautumisen NATO-jäsenyyden hakemiseen arvellaan aiheuttavan Venäjän Suomeen kohdistuvia vastatoimia, minkä vuoksi huoltovarmuuskriittiset yritykset ovat nostaneet valmiuttaan mm. kyberuhkien osalta.

Itä- Uudellamaalla Kilpilahdessa sijaitsee Nesteen Pohjois-Euroopan suurin öljynjalostamo, tonnimäärältään Suomen suurin satama Kilpilahden satama, kemian teollisuutta ja Gasum Oy:n nesteytetyn maakaasun (LNG) tuotantolaitos. Lisäksi Loviisan ydinvoimala tuottaa n. 10% Suomen sähköntuotannosta. Yhdysvaltain mahdolliset ydinvoimateollisuuteen kohdistuvat Venäjän pakotteet voivat hankaloittaa Loviisan ydinvoimalan ydinpolttoaineen saantia, sillä Rosatomin tytäryhtiö toimittaa polttoainetta sinne. Nykyiset sopimukset ovat voimassa aina vuoteen 2030 saakka. Varastossa polttoainetta on 1–2 vuoden ajaksi, joten aivan akuuttia tarvetta ei ole, mutta polttoaineen toimittajan vaihtaminen on pitkä prosessi. Polttoainetta on saatavilla kolmelta korvaavalta toimittajalta Ranskasta, Japanista ja Yhdysvalloista. Fortum on 18.3.2022 hakenut valtioneuvostolta ydinvoimalaitoksen molemmille yksiköilleen uutta käyttöilupaa vuoden 2050 loppuun saakka.

Varautuminen ja väestönsuojelu

Kuntien tulee pystyä hoitamaaan tehtävänsä ja turvata asukkaiden hyvinvointi ulkoisen tai sisäisen toimintaympäristön häiriöistä, uhkista ja riskeistä huolimatta. Kuntien turvallisuussuunnitelmaan kootaan oleellimmat turvallisuuteen liittyvät hankkeet ja ohjelmat. Turvallisuussuunnitelma päivitetään yleensä valtuustokausittain. Oman kunnan turvallisuussuunnitelman ajantasaisuus on hyvä tarkistaa, jotta siinä on muun muassa huomioitu riittävästi myös aseellisen hyökkäyksen tilanne. Epävarma tilanne heijastuu myös kansalaisten kiinnostuksena varautumiseen.

Helsingissä on noin 5 500 väestönsuojaa, joissa on noin 900 000 suojapaikkaa. Väestönsuojien ja suojapaikkojen määrä kaupungissa on riittävä kattamaan paitsi vakituisten asukkaiden myös kaupungissa vierailevien suojautumistarpeen. Kiinteistökohtaiset väestönsuojat eli talosuojat ovat Helsingissä suojautumisen perusta. Yleiset väestönsuojat ovat Helsingin kaupungin rakennuttamia ja tarkoitettu kaupungissa asuvia, työskenteleviä tai oleskeleviä sekä ulkona liikkuvia henkilöitä varten.

Myös keskustan metroasemat on varustettu väestönsuojiksi. Kaupungin omistamia väestönsuojia on noin 50 ja niissä on yli 200 000 suojapaikkaa.

Espoossa, tai muualla Länsi-Uudellamaalla, ei ole yleisiä väestönsuojia. Suojautuminen perustuu suurten kiinteistöjen väestönsuojiiin (asuinrakennukset, koulut, työpaikat). Suoja voi olla myös useamman rakennuksen yhteinen. Espoossa metroasemat eivät ole yleisiä väestönsuojia, sillä suojautuminen perustuu asuinrakennuksissa ja kouluissa sekä työpaikoilla oleviin väestönsuojiiin. Myöskään Vantaalla ei ole yleisiä väestönsuojia ja sielläkin väestönsuojat ovat rakennusten yhteydessä.

Varautumiseen kuuluu myös henkinen kriisinkestävyys, jossa kirkkokunnilla on oma tehtävänsä. Ukrainalaisista lähes 70 % on ortodokseja. Suomen ortodoksisen kirkon Helsingin hiippakunnassa on ortodoksinen seurakunta, jonka toimialue kattaa myös Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karkkilan, Kauniaisen, Keravan, Kirkkonummen, Lohjan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisen, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan ja Vihdin. Kirkollishallitus on 27.4.2022 päättänyt jakaa 100.000 euroa kohdennettavaksi seurakuntien kautta ukrainalaisten pakolaisten auttamiseen Suomessa.

Maahantulo ja ukrainalaiset Uudellamaalla

UNHCR 15.5.2022: Ukrainasta on lähtenyt Venäjän hyökkäyksen vuoksi yli 6,2 miljoonaa pakolaista, joista Puolaan n. 3,4 miljoonaa. Ukrainassa on myös yli 7,7 miljoonaa maan sisäistä pakolaista. Arviolta noin 1,3 miljoonaa ihmistä on jo palannut Ukrainaan. Ukrainalaisia ja Ukrainasta sotatoimia paenneita henkilöitä voi saapua Suomeen erilaisilla maahantulostatuksilla.

Suomessa 23 644 ukrainalaista on jättänyt tilapäisen suojelun hakemuksen 17.5.2022 mennessä. Lisäksi Ukrainan kansalaiset tekivät 16.05.2022 mennessä 1737 turvapaikkahakemusta. Maahanmuuttovirasto on tehnyt päätöksen 20 255 tilapäisen suojelun hakemukseen. Viimeisten viikkojen aikana hakemusten rekisteröintien määrä on tasaantunut. Tilapäisen suojelun hakemuksen käsittelyaika-arvio on yksi viikko. Tammi-huhtikuussa 2022 407 Venäjän kansalaista on hakenut kansainvälistä suojelua.

Todellisuudessa Suomeen paenneiden määrä on suojelua hakeneiden ukrainalaisten määrää suurempi, sillä Suomessa voi oleskella 3 kuukautta viisumivapaasti biometrisellä Ukrainan passilla. Kaikki eivät hae suojelua heti maahan saavuttuaan.

Maahanmuuttovirasto lisännyt vastaanottokapasiteettiaan ja tällä hetkellä toiminnassa on 60 yksikköä ja 7 alaikäisyksikköä. Tilapäisen suojelun asiakkaista 31 % on vastaanottokeskuksissa, 69 % yksityismajoituksessa. Yksityismajoittujia on määrällisesti eniten suurissa kaupungeissa: Helsingissä, Vantaalla, Espoossa ja Turussa. Maahanmuuttoviraston Uudenmaan vastaanottokeskukset sijaitsevat Helsingissä Espoossa ja Vantaalla, yhteensä 1700 paikkaa. Yksintulleiden alaikäisten yksiköt ovat Espoossa ja Vantaalla, yhteensä 62 paikkaa. Tulijamäärän nopean kasvun seurauksena vastaanottokeskuksilla on ollut viivettä vastaanottorahan maksamisessa.

EU-maiden kesken käydään tällä hetkellä keskustelua ns. taakanjaosta koskien pakolaisten sijoittumista. Valtioneuvoston eduskunnalle 12.5.2022 antaman ilmoituksen mukaan Suomella on valmius ottaa vastaan tilapäisen suojelun piiriin kuuluvia henkilöitä myös siirtolina muista maista.

Kuntien tehtävät

Kunnissa peruspalvelujen kysyntä kasvanee voimakkaasti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta, sillä tulijoiden joukossa arvellaan olevan huomattavan paljon alaikäisiä lapsia. Kuntaliiton

mukaan tilapäistä suojelua saavalla lapsella on oikeus esi- ja perusopetukseen sekä niihin liittyvään oppilas- ja kouluterveydenhuoltoon. Oikeus varhaiskasvatukseen arvioidaan olosuhteen perusteella. Tilapäistä suojelua saavat eivät kuitenkaan ole oppivelvollisia. Osa maahantulleistä voi jatkaa Ukrainassa käynnissä olleita opintoja etänä.

Ukrainasta paenneilla on välitön oikeus työntekoon, kun rekisteröityminen tilapäistä suojelua hakevaksi on tehty. Oikeus työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamiin TE-palveluihin tulee siinä vaiheessa, kun päätös tilapäisestä suojelusta on tehty. Tilapäistä suojelua saavalla ei kuitenkaan ole oikeutta työmarkkinatukeen.

Kunnille korvataan laskun perusteella tilapäistä suojelua hakeneiden ja saavien ensivaiheen vastaanottopalveluiden järjestämisen kustannuksia ajalta 4.3.2022–30.4.2022. Korvattaviin kustannuksiin sisältyvät majoitus-, sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä tulkkauspalvelut sekä palkatun henkilöstön kustannukset tietyin edellytyksin.

Toukokuusta 2022 lähtien Migrin sopimusperusteisessa kuntayhteistyömallissa kunta järjestää tilapäistä suojelua saavalle tai sitä hakeneelle majoituksen ja kuntakohtaisesti erikseen sovittavat vastaanottopalvelut. Sopimus kunnan kanssa tehdään ilman, että kuntaan perustetaan omaa vastaanottokeskusta. Kunta voi järjestää majoitusta osoittamissaan kalustetuissa asunnoissa. Kiinteä korvaus (asiakas/vuorokausi) kattaa asumisen kustannukset. Muut vastaanottopalvelut korvataan kunnalle laskun perusteella. Uusi malli koskee vain kuntia, sillä yksityishenkilöille tai muille toimijoille ei korvata majoituksen tai muiden palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kuluja.

Uusi kuntayhteistyömalli ei vaikuta siihen, milloin henkilö saa kotikunnan, sillä kotikuntalakiin ei ole tehty muutoksia. Paikallisten palvelutarpeiden ennakoitavuus saattaa olla haasteellista, kun pakolaisia ei lähtökohtaisesti sijoiteta tiettyihin kuntiin. Jos tilapäistä suojelua saavat henkilöt liikkuvat paljon alueelta toiselle, esim. muiden ukrainalaistaustaisten henkilöiden sijainnin takia, niin siitä saattaa seurata täysin ennalta arvaamatonta kuormitusta monissa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä. Kiireellisiä terveydenhuollon palveluita ja välttämättömiä sosiaalihuollon palveluita on kuitenkin pystyttävä tarjoamaan. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvu kunnittain on myös vaikeasti ennakoitavissa. Lisäksi on epävarmaa, että riittääkö ukrainan ja venäjän kielen taitoisia tulkkeja tarpeeksi joka kuntaan. Oletettavasti moni tulokkaista osaa venäjääkin hyvin, mutta ukrainan kielen tulkkeja tuskin kuitenkaan kaikkialle riittää.

Terveydenhuoltoon liittyy useita yksityiskohtia, kuten rokotusten järjestäminen, koska rokotuskattavuus on Ukrainassa Suomea matalampi. Riskinä on Suomessa jo harvinaistuneiden tautien, kuten tuberkuloosin, leviäminen.

Rahoitusohjelmat ja hankeyhteistyö Suomen ja Venäjän välillä

ENI CBC ja Interreg-ohjelmat

Euroopan komissio on keskeyttänyt yhteistyön Venäjän ja sen liittolaisen Valko-Venäjän kanssa Itämeren alueen Interreg-ohjelmassa sekä rajatylittävän yhteistyön ohjelmissa (ENI CBC), joista Uuttamaata koskee Kaakkois-Suomi/Venäjä -ENI CBC -ohjelma. Keskeytys koskee sekä ohjelmakauden 2014–2020 että uuden ohjelmakauden 2021–2027 ohjelmia.

Korkeakoulujen yhteistyö

Opetus- ja kulttuuriministeriö suosittaa suomalaiskorkeakouluja pidättäytymään kaikesta korkeakoulu- ja tiedeyhteistyöstä venäläisten kumppaniorganisaatioiden kanssa. Linjauksen mukaisesti uusia hankkeita ei tule käynnistää ja olemassa oleva organisaatioiden välinen yhteistyö keskeytetään.

toistaiseksi. Samalla jäädytetään Suomen ja Venäjän tai Valko-Venäjän väliseen viranomaisyhteistyöhön liittyvien uusien aloitteiden käsittely.

Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan yhteistyö

Venäjän jäsenyys tai osallistuminen on keskeytetty kaikissa Itämeren alueen yhteistyöorganisaatioissa sekä mm. Barentsin neuvostossa ja Pohjoisessa ulottuvuudessa. Myös kansallista koheesiorahoitusta voidaan joutua käyttämään kriisin lieventämiseen Suomessa.

Liikenne, kiinteistöomistukset ja kyberturvallisuus

Laivaliikenteen merkitys ulkomaankaupalle on keskeinen. Jännitteiden lisääntyminen Suomenlahdella tai eteläisellä Itämerellä saattaa hankaloittaa kauppamerenkulkua. Mahdolliset kyberiskut saattavat aiheuttaa haittaa ilma- ja meriliikenteelle.

Matkailu Aasiasta todennäköisesti romahtaa siksi ajaksi, kun ylilennot Venäjän kautta eivät mahdollisia. Tämä aiheuttanee ongelmia myös Finnairin suorille lentoyhteyksille Suomesta Eurooppaan, sillä niiden kannattavuus on osin ollut riippuvainen Aasian jatkolennoista.

Junaliikenne matkustajaliikenteen osalta on toistaiseksi päättynyt Suomen ja Venäjän välillä.

Kiinteistöomistuksien osalta puolustusministeriön mukaan noin kahdeksan kymmenestä ostoluvan saaneesta Venäjän kansalaisesta asuu jo valmiiksi Suomessa. Eniten kiinteistökauppoja on tehty Etelä-Karjalassa. Uudellamaalla venäläiset ovat ostaneet muutamia satoja kiinteistöjä viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kyberturvallisuuskeskuksen mukaan Ukrainan sodan kybervaikutukset eivät merkittävästi ole näkyneet Suomessa, mutta voivat jatkossa mahdollisesti aiheuttaa yllättäviä muutoksia. Kybersodankäynnillä voidaan lamauttaa tärkeitä palveluja tai aiheuttaa hämmennystä kansalaisten keskuudessa. Ukrainan hyökkäyksissä käytettiin esimerkiksi Botnetiä ja samoihin aikoihin Ukrainan kansalaiset vastaanottivat tekstiviestillä valheellisia ilmoituksia, että pankkiautomaatit eivät toimisi tarkoituksena aiheuttaa paniikkia väestössä. Suomessa pystytään reagoimaan vastaaviin uhkiin osana normaaleja kyberturvallisuuden prosesseja. Palvelunestohyökkäyksiä ei voida automaattisesti liittää osaksi Ukrainan tapahtumia tai osaksi niiden heijastevaikutuksia.